

ACTA FACULTATIS ORTHODOXAE UNIVERSITATIS PRESOVIENSIS

PRAVOSLÁVNÝ TEOLOGICKÝ ZBORNÍK

Zv. XLI (26) – 2015

1950 - 2015
65. výročie založenia
Pravoslávnej bohosloveckej fakulty

З ІСТОРІЇ РЕПРЕСІЙ ПРОТИ ПРАВОСЛАВНОГО ДУХОВЕНСТВА НА ЗАКАРПАТТІ: ПРОТОІЄРЕЙ ІОАНН ІЛЕЧКО (1883-1958)

доц. Юрій ДАНИЛЕЦЬ, кандидат історичних наук, PhD.

У жовтні 1944 р. Закарпаття було визволено Червоною армією. Радянські війська принесли не тільки звільнення від угорських окупантів, але й колективізацію, переслідування релігійних спільнот, пошук «ворогів народу». Більшовицька ідеологія не допускала існування альтернативного світобачення. Як і на інших західноукраїнських землях, на Закарпатті режим приступив до ліквідації греко-католицької церкви. Унійна церква втратила внаслідок репресій єпископа Т. Ромжу, було заарештовано 124 греко-католицьких священнослужителів, з них 28 померло у тюрмах і таборах ГУЛАГу¹. Репресіям були піддані представники різних церков та релігійних організацій: протестанти, римо-католики, православні, реформати.

Протягом радянського часу від терору влади постраждало 14 православних священників та монахів. 14 червня 1946 р. в с. Тошнадь (Затишне) на Берегівщині загинули від куль радянських солдатів адміністратор Мукачівсько-Пряшівської єпархії ігумен Феофан (Сабов) та його брат – ієрей Петро². Справа так і не була розкрита, влада поширила інформацію про мародерський напад.

---

¹ БЕНДАС С., БЕНДАС Д. Священники-мученики, сповідники вірності. – Ужгород: «Закарпаття», 1999. С. 6, 305, 398.

² САМОШ В. Наклеп на чесну людину // Новини Закарпаття. 1993. 20 травня; ГАВРІЙЛ (КРИЗИНА), ІЄРОМОНАХ. Отці Феофан і Петро Сабови – мученики за віру православному // Християнська родина. 1997. 30 січня. С. 3; САБОВ Ф. Трагедія Сабових // Християнська родина. 1998. 16 квітня. С. 8; САБОВ-ІЗЯНИН Ф. Мученики за віру // Срібна земля. 2003. 20 грудня. С. 15; САБОВ Ф. Трагедія Сабових // Новини Закарпаття. 1998. 11 квітня. С. 14; ЛАДИЖЕЦЬ О. Вони вбивали не тільки віру // Срібна земля. 1995. 17 червня. С. 3; ДОВГАНІЧ О. Трагічна доля православних священників Феофана і Петра Сабових // Соціал-демократ. 1999. 24 квітня. С. 5; ДОВГАНІЧ О., ХЛАНТА О. У жорнах сталінських репресій: З історії ліквідації греко-католицької церкви та її воз'єднання з РПЦ, переслідування інших релігійних громад у 40-50-х рр. ХХ ст. / Передм. Беда В.; Ужгород: «Карпати-Гражда», 1999. С. 46; РУБИШ Ф., ДОВГАНІЧ О. Закарпатці під пресою сталінського свавілля. Мукачево:

У даній публікації ми зупинимо свою увагу на біографії одного із репресованих священиків – протоієрея Івана Григоровича Лечко. Він народився 12 травня 1883 р. в с. Костяшин (нині Люблінське воєводство, Польща). У 1911 р. закінчив Віфанську духовну семінарію¹. 17 квітня того ж року одружився з випускницею Борисоглібської гімназії. 13 травня 1911 р. рукоположений в сан диякона в Яблочинському Свято-Онуфріївському монастирі. 14 травня 1911 р. єпископом Холмським Євлогієм (Георгіївський) рукоположений в сан священика². Призначений настоятелем приходу в с. Сулятичі (нині Жидачівський район Львівської області). В кінці того ж року по благословенню Священного Синоду о. Іоанн відправився на місіонерську роботу в с. Теляж Сокальського округу на Галичині. У селі не було православного приходу, довелося побудувати каплицю. Але австрійська влада була проти поширення православ'я. За наказом керівництва було закрито каплицю, заборонено священику виконувати релігійні обряди. Через те, що о. Іоанн продовжував таємно відправляти обряди та виконувати треби, його неодноразово попереджували. Рятуючись від арешту він переселяється на Волинь, де обслуговує парафію у Ваховській Гуті³.

З початком Першої світової війни вступив добровольцем до російської армії. Призначений на місце дивізійного священика 7-ї кавалерійської дивізії. Брав участь у боях у районі Володимир-

---

Карпатська вежа, 2009. С. 241-245; ДАНИЛЕЦЬ Ю. *Православні монастирі Хустського району (XX століття)* / Передмова проф. Д. Данилюка. Ужгород: Гражда, 2004. С. 99-100; ДАНИЛЕЦЬ Ю. *Православний монастир Різдва Богородиці у селі Липча*. Ужгород: Гражда, 2005. С. 43; ДАНИЛЕЦЬ Ю. *Священики-мученики: репресії проти православного духовенства на Закарпатті (на межі 1940-1950 рр. XX ст.)* // Персонал. 2007. №1. С. 36-41; ДАНИЛЕЦЬ Ю. *Репресії проти Православної церкви на Закарпатті в радянський період* // Православний літопис. 2008. №4. С. 18-21; ДАНИЛЕЦЬ Ю. *Ігумен Феодан (Сабов)* // Сповідники та Подвижники Православної Церкви на Закарпатті в XX ст. / Авт. кол.: Ю. Данилець – голова авт. кол., архієпископ Феодор (Мамасуєв), архієпископ Антоній (Паканич), прот. О. Монич, А. Світлинець, Д. Анашкін, С. Канайло, В. Міщанин, ієромонах Пімен (Мацола), прот. В. Юрина. – Ужгород, 2011. С. 159-166; ДАНИЛЕЦЬ Ю. *Ієрей Петро Сабов* // Сповідники та Подвижники Православної Церкви на Закарпатті в XX ст. С. 166-169.

¹ Вифанская духовная семинария // <http://drevo-info.ru/articles/3199.html>

² Державний архів Закарпатської області (далі ДАЗО). Ф. 21. Оп.16. Спр. 60. Арк. 60.

³ Галузевий державний архів СБУ. 75884-ФП (Лечко Іван Григорович). Арк. 21.

Волинського та Кракова. У 1915 р. архієпископом Євлогієм відкликаний з армії та призначений місіонером серед німецьких колоністів на Волині. У 1917-1919 рр. – священник станиці Михайлівська Донської області. У 1919 р. разом з чехами виїхав до Праги, де служив серед росіян-емігрантів. У 1920 р. з дозволу чехословацької влади переселився на Підкарпатську Русь¹.

Єпископом Досифеєм (Васич) 1 серпня 1920 р. призначений на приход у с. Великі Лучки Мукачівського округу². У 1923 р. зведений у сан протоієрея. 16 жовтня 1921 р. о. Іоанн організував у с. Великі Лучки збір продуктів харчування для голодуючих в СРСР. 1 квітня 1927 р. перейшов на посаду настоятеля приходу в Мукачеві³. З 1928 р. по 1934 р. викладав Закон Божий при Мукачівській гімназії. 12 грудня 1929 р. на Зборах православного духовенства в Хусті обраний благочинним Мукачівського округу⁴. Обслуговував сільські приходи в Нижньому Коропці та Старому Давидкові.

26 листопада 1938 р. єпископом Володимиром (Раїч) призначений помічником настоятеля в с. Волове (тепер Міжгір'я)⁵. З 16 грудня 1938 р. викладав Закон Божий в державній реальній гімназії у Сваляві. Був одним із організаторів з'їзду Союзу православної молоді Підкарпатської Русі, що відбувався в жіночому монастирі в с. Липча у 1938 р. У 1939-1943 рр. – працював у архіві Єпархіального управління в Мукачеві⁶. Після війни обслуговував приходи у с. Руське Поле Тячівського округу та Нижній Коропець Мукачівського округу.

1 лютого 1949 р. заарештований органами МДБ. У постанові на арешт від 24 січня 1949 р. вказувалося, що І. Ілечко у період угорської окупації Закарпатської області «разом з адміністратором православної церкви М. Поповим проводив серед духовенства та вірників активну антирадянську агітацію, поширював неправдиві, антикомуністичні та антисемітські анекдоти, висловлював при

¹ ДАЗО. Ф. Р – 1490. Оп. 4д. Спр. 172. Арк. 128.

² ДАЗО. Ф. 21. Оп.16. Спр. 60. Арк. 18.

³ Там само. Арк. 19.

⁴ Там само. Арк. 33.

⁵ Там само. Арк. 181.

⁶ ГДА СБУ. 75884-ФП (Ілечко Іван Григорович). Арк. 12.

цьому задоволення вдаваними успіхами німецьких військ в війні проти Радянського Союзу»¹. «З моменту визволення Закарпаття від німецько-угорських окупантів і аж до теперішнього часу проводив серед населення і духовенства систематичну антирадянську та антикомуністичну агітацію, направлену на дискредитацію радянської влади та зрив міроприємств, що проводяться комуністичною партією та Радянським Урядом»².

В анкеті заарештованого вказувалося, що І. Лечко проживав в с. Нижній Коропець Мукачівського округу³. Під час обшуку, який у присутності понятих, провели капітан Петренко і лейтенант Черних, було виявлено вилучено газети та вирізки, книги.

У постанові про прийняття до провадження та початку попереднього слідства вказувалося, що старший слідчий відділу УМДБ Закарпатської області, старший лейтенант Гурьев, «розглянувши матеріали про злочинну діяльність Лечко І.Г., 1883 р. н. знайшов, що будучи священиком православної церкви серед духовенства та вірників проводив антирадянську агітацію»⁴. У зв'язку з цим було постановлено розпочати попереднє слідство за підозрою у вчиненні злочину за статтею 54-10 ч II КК УРСР⁵.

Перший допит було розпочато 2 лютого о 22 год. 30 хв. – завершено – 3 лютого о 01 год. 00 хв. Арештований повідомив основні факти своєї біографії, розповів про склад сім'ї. що складалася з 5 осіб. Дружина – Марія Прокопівна (дівоче Щербакова), 1890 р.н.;

---

¹ ГДА СБУ. 75884-ФП (Лечко Іван Григорович). Арк. 2.

² Там само. Арк. 2 зв.

³ Там само. Арк. 5 зв.

⁴ Там само. Арк. 10.

⁵ Стаття введена у Кримінальний Кодекс УРСР 1927 і в редакції від 20.07. 1934 – незабаром після Постанови ЦВК СРСР від 8.06.1934 «Про доповнення положення про злочини державні <...> статтями про зраду батьківщини». Ст. 54-10: «За пропаганду або агітацію, яка полягає в заклик до повалення, підризу або послаблення радянської влади чи до вчинення окремих контрреволюційних злочинів, а також за розповсюдження чи виготовлення або зберігання літератури того самого змісту застосовується – позбавлення волі на строк не менш, як шість місяців. За ті самі дії під час масових заворушень, або з використанням релігійних або національних забобонів мас, або у воєнній обстановці, або в місцевостях, оголошених на воєнному стані, застосовуються – заходи соціального захисту, зазначені в ст. 54-2 цього Кодексу», тобто до страти.

дочка – Лідія (у шлюбі Керецман), проживала в с. В. Лучки, лікар; син – Ростислав, 1921 р.н., арештований в 1945 р., знаходився в таборі в Казахстані; дочка – Тетяна, 1924 р.н., проживала з матір'ю¹.

Другий допит відбувся 8 лютого 1949 р. та тривав з 10 год. 30 хв. Прот. І. Ілечко повідомив, що в 1927-1928 рр. був членом товариства «російських емігрантів». Метою товариства було надання матеріальної допомоги емігрантам. На питання слідчого, які відносини у затриманого були з адміністратором православної церкви М. Поповим, о. Іоанн відповів: «Личные взаимоотношения с Поповым у меня были нормальные»².

«Вопрос: Будучи в близких отношениях с Поповым. Какую помощь Вы оказывали ему в мадьяризации православной церкви на Закарпатье?

Ответ: По существу этого вопроса мне известно, что с приходом на должность администратора Мукачевской епархии – Попова, мадьярские оккупанты стремились к тому, чтобы священников русской православной церкви перевести на службу мадьярской православной церкви, ибо мадьярских православных приходов на Закарпатье было намного меньше чем русских приходов.

Эту политику мадьярских оккупантов проводил в своей повседневной работе Попов со своими подчиненными, в результате чего часть священников перешли из русской в мадьярскую церковь.

Проводя эту политику Попов, лично был заинтересован в этом, так как он имел намерение стать епископом мадьярско-русской церкви.

Лично я никакого участия в разрешении этих вопросов не принимал и никакой помощи Попову в мадьяризации русских церквей не оказывал.

Вопрос: Вы говорите неправду. Следствие располагает данными, что лично Вы являлись одним из первых проповедников политики мадьяризации русских церквей на Закарпатье, которую проводил Попов³.

---

¹ ГДА СБУ. 75884-ФП (Ілечко Іван Григорович). Арк. 12-12 зв.

² Там само. Арк. 13.

³ Там само. Арк. 13 зв.

Прот. І. Глечко категорично відкидав звинувачення в мадяризації духовенства. Крім того слідчий звинуватив священника у тому, що, нібито він проводив антирадянську агітацію проти міроприємств партії та Радянського уряду. Це звинувачення також було відкинуто. Щоправда о. Іоанн визнавав, що іноді в розмовах зі знайомими він висловлював незадоволення діями місцевих керівних органів або окремих осіб, коли вони перекручували політику партії при проведенні тих чи інших міроприємств. «Следствию я даю правдивые показания, ибо никаких преступлений перед Родиной я не совершал»¹.

Незважаючи на категоричне заперечення антирадянської діяльності, 11 лютого 1949 р. о. І. Глечко було зачитано постанову про пред'явлення звинувачення. «Достаточно изобличается в том, что он, как в период мадьярской оккупации, так и после воссоединения Закарпатья с УССР проводил седи духовенства и верующих граждан антисоветскую агитацию, направленную на срыв мероприятий проводимых партией и Советской властью, высказывал измышления клеветнического характера на руководителей партии и Советского государства, а так же хранил литературу контрреволюционного характера»². У зв'язку з цим, слідчий постановив залучити Глечко І.Г. в якості обвинуваченого по ст. 54-10 ч. II УК³.

11 лютого 1949 р. розпочалася нова серія допитів о. І. Глечко вже в якості обвинуваченого. На допиті він заявив, що частково визнає себе винним у висунутих йому звинуваченнях. «Я, как священник православной церкви среди верующих систематически проповедовал свои религиозные взгляды, утверждая при этом что учение Марксизма-Ленинизма – есть учение антирелигиозное, что оно не соответствует нашим взглядам на религию. В тоже время я был уверен, что установление Советской власти в России является стихийным явлением и сожалел, что лично я не мог помешать или задержать развитие политического Советского строя в России.

Признаю себя виновным и в том, что в разговорах с окружающими меня лицами, не помню конкретно с кем именно, я

¹ ГДА СБУ. 75884-ФП (Глечко Іван Григорович). Арк. 14.

² Там само. Арк. 15.

³ Там само. Арк. 15 зв.

высказывал свое личное мнение, что большевики преследуют религию и не дают возможности ее развития, в частности я, высказывал свое недовольство по отношению к Советской власти в том, что лица верующие в Бога не допускаются для работы в школе. Так же признаю себя виновным в том, что я действительно хранил у себя антисоветскую литературу»¹. Антирадянську агітацію серед духовенства і вірників священник знову категорично заперечував.

Слідчий зачитав листа, надісланого о. І. Лечком М. Попову в 1942 р. Як зрозуміло з допиту, наприкінці листа, після підпису обвинуваченого, було додруковано текст антирадянського змісту. Священник не визнавав авторство цього закінчення, наголошуючи, що цей уривок додруковано іншою особою². Так само він говорив і 2 березня 1949 р. про антирадянський анекдот. Складається враження, що компрометуючі вставки буди додруковані самими слідчими на конфіскованій з епархіального управління друкарській машинці.

21 лютого 1949 р. справу було передано для подальшого розслідування начальнику відділення слідчого відділу УМДБ Закарпатської області майору Єремичеву³. З 25 лютого по 5 березня 1949 р. слідчий ст. лейтенант Волков провів 4 допити обвинуваченого. Очевидно допити тривали значний проміжок часу, однак у низ вказано лише початок допиту. Обсяг протоколів допиту коливається від 6 до 15 сторінок.

У допиті від 25 лютого 1949 р. о. І. Лечко повідомив, що конфіскована під час обшуку література та газети були придбана ним особисто. Він визнавав їх антирадянську спрямованість⁴. 2 березня 1949 р. обвинувачений вже визнавав свою антирадянську діяльність, очевидно, після тиску слідчих. Прот. І. Лечко завив, що на період призначення М. Попова адміністратором він не мав постійного приходу, а тому попросив від нього посаду. Отримавши місце в епархіальному управлінні (касир та архіваріус) о. І. Лечко мусив виконувати різні прохання керівника. Зокрема інформувати

¹ ГДА СБУ. 75884-ФП (Лечко Іван Григорович). Арк. 16-16 зв.

² Там само. Арк. 18.

³ Там само. Арк. 22.

⁴ Там само. Арк. 26.

про антиугорські настрої в середовищі священників¹. Допит 4 березня 1949 р. стосувався в основному участі у богослужінні у с. Горонда Мукачівського округу 21 вересня 1948 р. Прот. І. Ілечко повідомив, що під час обіду розповідав про християнську конференцію в Копенгагені, про можливість війни між Англією, США та СРСР, про те, що марксизм-ленінізм не визнає релігію та знищує її².

Останній допит відбувся 5 березня 1949 р. Слідчий намагався випитати у обвинуваченого інформацію про антирадянську діяльність греко-католицького, римо-католицького та православного духовенства. Однак прот. Іоанн відмовлявся називати якісь імена, вказуючи, що йому таких фактів не відомо³.

До справи було залучено свідчення адміністратора М. Попова та чотирьох свідків. Вони переважно говорили стандартні фрази про антирадянську діяльність обвинуваченого в угорський період та після війни. Між свідками та обвинуваченим було проведено очні ставки. Всі покази свідків прот. І. Ілечко підтвердив, навіть ті, котрі під час попередніх допитів заперечували.

Згідно акту від 5 березня 1949 р. вилучена література, як «така, що не має відношення до справи І. Ілечко, була знищена шляхом спалення»⁴. Серед знищених матеріалів: газети «Карпаторусский голос», «Православная Прикарпатская Русь», «Сергиевские листки». Інші вилучені матеріали були передані на збереження у відповідні органи.

7 березня 1949 р. слідчі оформили протокол про закінчення слідства⁵ та обвинувальний висновок⁶. 9 березня прокурор закарпатської області затвердив обвинувальний висновок та передав справу у суд⁷. 14 березня відбулося підготовче засідання закарпатського обласного суду. «Суд порадившись ухвалив: обвинувальний

---

¹ ГДА СБУ. 75884-ФП (Ілечко Іван Григорович). Арк. 32.

² Там само. Арк. 41.

³ Там само. Арк. 42-44 зв.

⁴ Там само. Арк. 9 зв.

⁵ Там само. Арк. 77.

⁶ Там само. Арк. 78.

⁷ Там само. Арк. 82.

висновок затвердити, обвинуваченого Лечко Івана Григоровича віддати до суду по ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР»¹.

17 березня 1949 р. відбулося закрите засідання Закарпатського обласного суду. Після розгляду всяких формальностей підсудний розповів свою біографію. Зокрема він заявив, що: «я як священник проповідував свої релігійні переконання до приходу в Закарпаття Радянської влади і після, я вважав і вважаю, що марксизм і ленінізм являються ворогами релігії і то, що в Росії в 1917 році сталася революція не вважаю за досягнення релігій і вважаю, що це направлено проти віруючих. Можливо, що ці свої погляди і висловлював серед населення»².

На запитання головуючого підсудний відповів, що «в церкві серед вірників я не виступав проти Радянської влади і не закликав їх вести боротьбу проти Радянської влади. Можливо, що в своїх проповідях я допускав висловлювання антирадянського порядку, я це не вважаю як контрреволюційну агітацію, а як релігійну. Я висказував незадоволення тим, що в Росії в 1917 році сталася революція в результаті якої встановилася Радянська влада. Література, яка знайдена у мене при обшуку, я вважаю її як релігійну, а не як контрреволюційну»³.

«Головуючий: Чим можна пояснити таке вороже ставлення Вас до СРСР? Підсудний: В результаті моїх релігійних переконань у мене сформувалась ненависть до Радянської влади з самого початку існування СРСР, тому, що Радянська влада ніякої релігії не визнає»⁴.

У протоколі вказано, що під час заключного слова прокурор просив суворого покарання, а адвокат клопотав про невеликий строк ув'язнення. «Головуючий дав послідне слово підсудному, який просить на сувору міру покарання»⁵. Як на нашу думку, це речення у протоколі виглядає неправдоподібно.

Після перебування в нарадчій кімнаті судова колегія ухвалила вирок: «Лечко, будучи вороже настроєним проти існуючого полі-

¹ ГДА СБУ. 75884-ФП (Лечко Іван Григорович). Арк. 83.

² Там само. Арк. 88 зв.

³ Там само.

⁴ Там само. Арк. 90.

⁵ Там само. Арк. 90 зв.

тичного строю в СРСР, проводив серед духовенства і віруючих антирадянську агітацію, використовуючи для цього релігійні забобони.

Підсудний літом 1948 р. в бесіді з гр. Суховодеєвим висказував грубі наклепницькі випадки проти одного із керівників комуністичної партії і Радянського уряду.

В вересні м-ці 1948 р. на зборищі духовенства висказував своє вороже ставлення як православного священика до комуністичної партії, Радянської держави, про неминучість зміни політичного строю в СРСР, при умові чого може восторжествувати релігійне реакційне духовенство.

В час обшуку 1.02.1949 р. в квартирі підсудного знайдено значну кількість антирадянської літератури, зміст якої направлений на використання релігійних забобонів в боротьбі з комуністичною партією і Радянською державою.

В частині епізоду, що підсудний в час мадярської окупації призивав населення вести боротьбу проти СРСР, то такий епізод відноситься до часу звільнення Радянською Армією від окупантів.

Судова колегія вважає в діях підсудного обтяжуючою обставиною його активна ворожа пропаганда, яку він по суті проводив після його еміграції із СРСР в 1919 році.

Керуючись ст. ст.296, 297 КПК

ПРИСУДИЛА:

Лечко Івана Григоровича на підставі ст. 54-10 ч. 2 КК з санкцією ст. 54-2 КК з застосуванням Указу від 26.05.1947 р. підвергнути до ув'язнення в ПТТ терміном на двадцять п'ять років, з поразкою у правах передбачених п. а, б, в ст. 29 КК терміном на п'ять років, без конфіскації майна за відсутності такого у засудженого»¹.

21 березня 1949 р. засуджений подав касаційну скаргу до Судової колегії по кримінальним справам Верховного суду УРСР. Він просив призначити новий склад суду та знову розглянути його справу². 29 березня касаційну скаргу подав й адвокат М. Юдкович. «Считаю этот приговор неправильным и подлежащим изменению. Санкция по ст. 54/10 ч. 2 УК УССР может быть понижена на лишение свободы не ниже трех лет при смягчающих вину обсто-

¹ ГДА СБУ. 75884-ФП (Лечко Іван Григорович). Арк. 92.

² Там само. Арк. 96.

ятельстввах. В данном деле было таких вину смягчающих обстоятельств, и то, что осужденный, как 66 летний старший человек стоял первый раз перед судом, преступные действия совершил под влиянием служебной и материальной зависимости от своих церковных властей и по своей политической неграмотности»¹.

27 травня 1949 р. зам прокурора УРСР С. Шугуров повідомив голову Верховного суду УРСР П. Нощенко, що прокуратура УРСР вважає касаційну скаргу безпідставною². 8 червня 1949 р. відбулося засідання Судової колегії в кримінальних справах Верховного суду УРСР, яка залишила вирок у силі а касаційну скаргу відхилила³.

Засудженого прот. І. Лечка відправили для відбування покарання у с. Долинське Карагандинської області Казахської РСР.

30 грудня 1954 р. начальник І спецвідділу УМВС Закарпатської області підполковник Биканов, по дорученню обласної комісії розглянув архівно-слідчу справу по обвинуваченню Лечко І. Г. Він ухвалив рішення в перегляді вироку по справі відмовити. Міру покарання і кваліфікацію складу злочину залишити колишньою⁴. Постійна сесія Карагандинського обласного суду 8 грудня 1954 р. прийняла рішення звільнити прот. І. Лечка у зв'язку з хворобою. 5 січня 1955 р. його було звільнений з ув'язнення. Він вибув в м. Мукачево. У таборах перебував 5 років, 11 місяців і 4 дні⁵.

Повернувшись на Закарпаття прот. І. Лечко був поновлений у складі духовенства Мукачівсько-Ужгородської єпархії. Призначений священником в с. Лалово Мукачівського району. Помер 1 травня 1958 р. Реабілітований 17 квітня 1991 р.⁶

Таким чином, доля православного священника, прот. Іоанн Лечка виявилася складною. Він, будучи релігійною людиною, добре розумів шкідливість більшовицького, атеїстичного режиму. Як емігрант, був категорично налаштований проти радянської влади, критикував у своїх проповідях політику партії та радян-

---

¹ ГДА СБУ. 75884-ФП (Лечко Іван Григорович). Арк. 94.

² Там само. Арк. 97.

³ Там само. Арк. 98.

⁴ Там само. Арк. 102-103.

⁵ Там само. Арк. 105-105 зв.

⁶ Там само. Арк. 100.

ського уряду спрямовану на окремі міроприємства (радянiзацiя, колективiзацiя). Хоч вiн i був звiльнений з ув'язнення в 1955 р., внаслiдок «хрущовської вiдлиги», реабiлітацiя послiдкувала тiльки пiсля отримання Україною незалежності.

Список джерел та лiтератури:

- БЕНДАС С., БЕНДАС Д. Священики-мученики, сповiдники вiрності. – Ужгород: «Закарпаття», 1999.
- Вифанская духовная семинария // <http://drevo-info.ru/articles/3199.html>
- ГАВРИЙЛ (КРИЗИНА), ІЕРОМОНАХ. Отці Феофан і Петро Сабови – мученики за віру православну // Християнська родина. 1997. 30 сiчня. С. 3.
- Галузевий державний архiв СБУ. 75884-ФП (Глечко Іван Григорович).
- ДАЗО. Ф. Р – 1490. Оп. 4д. Спр. 172.
- ДАНИЛЕЦЬ Ю. Ігумен Феофан (Сабов) // Сповiдники та Подвижники Православної Церкви на Закарпатті в ХХ ст. / Авт. кол.: Ю. Данилець – голова авт. кол., архієпископ Феодор (Мамасуєв), архієпископ Антоній (Паканич), прот. О. Монич, А. Свiтлицець, Д. Анашкін, С. Канайло, В. Міщанин, ієромонах Пімен (Мацола), прот. В. Юрина. – Ужгород, 2011. С. 159-166.
- ДАНИЛЕЦЬ Ю. Ієрей Петро Сабов // Сповiдники та Подвижники Православної Церкви на Закарпатті в ХХ ст. С. 166-169.
- ДАНИЛЕЦЬ Ю. Православний монастир Рiздва Богородицi у селі Липча. Ужгород: Гражда, 2005.
- ДАНИЛЕЦЬ Ю. Православні монастирi Хустського району (ХХ столiття) / Передмова проф. Д. Данилюка. Ужгород: Гражда, 2004.
- ДАНИЛЕЦЬ Ю. Репресiї проти Православної церкви на Закарпатті в радянський перiод // Православний лiтопис. 2008. №4. С. 18-21.

- ДАНИЛЕЦЬ Ю. Священики-мученики: репресії проти православного духовенства на Закарпатті (на межі 1940-1950 рр. XX ст.) // Персонал. 2007. №1. С. 36-41.
- Державний архів Закарпатської області (далі ДАЗО). Ф. 21. Оп.16. Спр. 60.
- ДОВГАНИЧ О. Трагічна доля православних священиків Феофана і Петра Сабових // Соціал-демократ. 1999. 24 квітня. С. 5.
- ДОВГАНИЧ О., ХЛАНТА О. У жорнах сталінських репресій: З історії ліквідації греко-католицької церкви та її возз'єднання з РПЦ, переслідування інших релігійних громад у 40-50-х рр. XX ст. / Передм. Беда В.; Ужгород: "Карпати-Гражда", 1999.
- ЛАДИЖЕЦЬ О. Вони вбивали не тільки віру // Срібна земля. 1995. 17 червня. С. 3.
- РУБІШ Ф., ДОВГАНИЧ О. Закарпатці під пресом сталінського свавілля. Мукачєво: Карпатська вежа, 2009.
- САБОВ Ф. Трагедія Сабових // Новини Закарпаття. 1998. 11 квітня. С. 14.
- САБОВ Ф. Трагедія Сабових // Християнська родина. 1998. 16 квітня. С. 8.
- САБОВ-ІЗЯНИН Ф. Мученики за віру // Срібна земля. 2003. 20 грудня. С. 15.
- САМОШ В. Наклеп на чесну людину // Новини Закарпаття. 1993. 20 травня.